

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.685/2023/11.

A tanács tagjai: dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna a tanács elnöke

dr. Osztovits András előadó bíró

dr. Darákné dr. Nagy Szilvia bíró

dr. Hajdu Edit bíró

dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes: felperes1 (cím1)

Az alperes: alperes1 (cím2)

Az alperes képviselője:

Dr. Kovács Kond Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Kovács Kond ügyvéd)

A per tárgya: házastársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes, alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.319/2022/32.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 31.P.23.437/2019/92/II.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelmekkel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy a peres felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest 2.014.150 (kétfmllió-tizennégyezer-százötven) forint, az alperest 3.500.000 (hárommlló-ötszázezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére az esedékesség napjáig az államnak, a Nemzeti Adó- és Vámhatóság illetékbevételi számlájára. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (továbbiakban: felek) 1978. július 29-én kötött házasságát a bíróság elsőfokon jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta és a felek egyező nyilatkozata alapján megállapította, hogy házassági életközösségük a házasságkötéstől 2017 október 15. napjáig állt fenn (Szegedi Járásbíróság 14.P.21.389/2018/8. számú jogerős ítélet).

[2] Az életközösség alatt a felek jelentős ingó- és ingatlanvagyonot szereztek.

[3] A felperes kizárólagos tulajdonaként jegyezték be az ingatlannyilvántartásba a helyrajzi szám1, cím4 alatti 84 nm lakást, értéke 20 millió forint (1. tétel), a hozzá tartozó 3 millió forintértékű garázzsal (2. tétel); helyrajzi szám2, cím5 alatti 50 nm lakást, értéke 13 millió forint (17. tétel).

[4] Az alperes kizárólagos tulajdonaként tüntette fel az ingatlan-nyilvántartás a helyrajzi szám3, cím6 alatti 53 nm lakást, értéke 13 millió forint (3. tétel); a helyrajzi szám4 cím7 alatti romos ingatlant, értéke 22 millió forint (4. tétel); a helyrajzi szám5, cím8 számú garázst, értéke 3 millió forint (5. tétel); a helyrajzi szám6, cím9 alatti pinceszinti garázst, értéke 3 millió forint (6. tétel); a helyrajzi szám7 cím10 alatti 72 nm lakást (7. tétel); a helyrajzi szám8, cím11 alatti lakást 12 millió forint (8. tétel); a helyrajzi szám9, cím12 alatti ingatlan 4/8-ad tulajdoni hányada, a 4/8-ból felek közös szerzése 1/8-ad tulajdoni hányad, az 1/8-ad értéke 2.600.000 millió forint (9. tétel); a 9. tétel alatti ingatlan további 4/8-ad (1/2) tulajdoni illetősége, ezen tulajdoni illetőség értéke 10.400.000 millió forint (10. tétel); a helyrajzi

szám10 szántó 1/2-ed tulajdoni hányada, értéke 100.000 forint, helyrajzi szám11 legelő 1/2-ed tulajdoni hányada, értéke 100.000 forint, helyrajzi szám12 szántó, legelő 1/2-ed tulajdoni hányada, értéke 100.000 forint. A 3 mezőgazdasági ingatlan összesen 300.000 forint (19. tétel); valamint a helyrajzi szám13 szőlőt, értéke 100.000 forint (21. tétel).

[5] A felek egyezően nyilatkoztak arról, hogy a helyrajzi szám14, cím13 alatti, alperes nevén nyilvántartott lakásingatlan 2/100-ad tulajdoni illetősége az alperes különvagyonára, 98/100-ad a közös szerzés, aminek értéke 28.420.000 forint (11. tétel) és a hozzá tartozó 3 millió forint értékű teremgarázs az alperes különvagyonára (12. tétel).

[6] Az életközösség megszűnésekor a felperes nevén nyilvántartott K. Banki folyószámla egyenlege 897.619 forint (14. tétel) az alperes E. Bank . Zrt.-nél vezetett bankszámlájának egyenlege 5.082 forint (15. tétel), illetve a C. Bank Zrt.-nél vezetett számlájának egyenlege 1.150.000 forint (16. tétel) volt. Az alperes nevén nyilvántartott K. Banki és U. Banki értékpapírok együttes értéke 302.865 forint (20. tétel).

[7] A közös tartozásuk a 11. tételt terhelő C. Banki közös hiteltartozás 2.349.000 forint, amit az életközösség megszűnését követően alperes fizetett (13. tétel).

[8] A felek közösen működtették a P. Kft.-t (továbbiakban: kft.), az ügyvezető tevékenységet 2010-2021 között a felperes látta el, az alperes környezetvédelmi szakértői munkát végzett benne. A cég 2005-2010. évi nyeresége után a perben követelt 40.283.000 forint osztalékot az alperes 2015-2017. években vett ki. (18. tétel). 2017 évtől a kft. nyereséget nem termelt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[9] A felperes végleges kereseti kérelmében a házastársi közös vagyon megosztását kérte. A bíróság adja tulajdonába az 1. és 2. tétel alatti és az alperes nevén nyilvántartott 3., 4., 5. és 11. tétel alatti ingatlanokat, a birtokában lévő 14. tételt, mindösszesen 87.897.619 forintértékben. Az alperes tulajdonába kérte adni a 6., 7., 8., 9., 10., 15., 16., 18., 19., 20., 21. tételt, összesen 81.212.592 forintértékben, valamint vállalta alperes javára 3.342.513,5 forint értékkiegymenítés megfizetését. Állította, hogy a 17. tétel alatti ingatlan a különvagyonára.

[10] Az alperes 3., 4., 6. és 17. tételre viszontkeresetet terjesztett elő, a 17. tétel alatti ingatlan esetében vitatta a felperes különvagyonát. Ellenkérelmében a vagyonleltár 3., 6., 7., 8., 9., 11., 15., 16., 18., 19., 20. és 21. tételeit kérte a tulajdonába adni. Állította, hogy az életközösség 2009-ben szűnt meg, az általa ezt követően szerzett ingatlanokra a felperesnek nem lehet tulajdonjogi igénye.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között a házastársi közös vagyont megosztotta és annak eredményeként kötelezte az alperest arra, hogy fizessen meg a

felperesnek 14.356.500 forint értékkiegyenlítést. Ezt meghaladóan a keresetet és a vizontkeresetet elutasította.

[12] Az elsőfokú bíróság az alperes életközösség 2009 évi megszűnése időpontjára tett állítását érdemben nem vizsgálta. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 459. § (2) bekezdése alapján a házasságot felbontó ítélet rendelkező részében megállapított időtartam ítélt dolog, azt később érdemben vitatni nem lehet. A felek házassági vagyoni jogi szerződése [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 4:34. §] hiányában a vagyoni viszonyaikra a törvényes vagyoni jogi rendszer az irányadó, amely szerint az életközösség alatt közösen vagy külön-külön szerzett vagyonelemeknél vélelmezni kell a közös vagyoni alvagyoni jellegét (Ptk. 4:37. §).

[13] Az elsőfokú bíróság ezt követően az egyes vitatott vagyonelemek alvagyoni jellegét vizsgálta. Az egységes ítélkezési gyakorlat szerint a különvagyon az azt állító félnek kétséget kizáróan kell bizonyítani [Pp. 265. § (1) bekezdés].

[14] Az alperesnek a kft. osztalékára, mint különvagyonra tett állítása nem bizonyított. Tény, hogy a szakértői tevékenységét a gazdasági társaság keretében végezte, de a cég által realizált bevétel és nyereség, illetve az ebből eredően az alperesnek járó osztalék összege, mint jövedelem, a házastársi közös vagyon része. A know-how védelmét a Ptk. a személyiségi jogok körében szabályozza, a védett ismeret azonban másra átruházható, forgalomképes, azt az alperes is értékesítette és az érte kapott ellenérték, díjazás nem a különvagyon, hanem a házastársi közös vagyonba tartozik [Ptk. 3:38. § (1) bekezdés c) pont].

[15] Az alperes a perben nem igazolta, hogy az általa felvett osztalékot felélték. A felperes 40.283.000 forint elszámolását kérte osztalék jogcímeire alapítva, a kifejtettek alapján az osztalék, mint jövedelem a közös vagyon része, igénye tehát megalapozott.

[16] A felperes és az alperes fellebbezései folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperest terhelő értékkiegyenlítés összegét 2.515.500 forintra leszállította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[17] A Ptk. 4:60. § (1) bekezdése alapján a közös vagyonból a házastársat megillető hányadot a vagyontársak megszűnésekor fennállt állapot és érték szerint kell megállapítani. Az alperes nem vitatta a perben, hogy az életközösség során osztalék címén bevételeket szerzett és azokat felvette, de a felperesnek állt érdekében annak a bizonyítása, hogy a korábbi években felvett és általa követelt 40.283.000 forint osztalék az életközösség megszűnésekor is megvolt. Erre nézve viszont nem merült fel bizonyíték a perben. A felperes tényállítást sem adott elő arra, hogy az osztalék az életközösség megszűnésakor ilyen összegben rendelkezésre állt. A házassági életközösség alatt elköltött, felélt közös vagyonnal az életközösség megszűnését követően nem kell elszámolni. Mindezek alapján a másodfokú bíróság a vagyontárgy 18. tételszám szerinti osztalékot a megosztandó közös vagyon tárgyai közül mellőzte és ennek megfelelően módosította az alperest terhelő értékkülönbség összegét is.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A jogerős ítélettel szemben a felperes és az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.

[19] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az alperest 2.515.500 forint értékkiegyenlítés fizetésére kötelező részében hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a vagyონleltár 11. tétele szerinti ingatlan kizárólagos tulajdonának megállapítását és a felperest 5.763.000 forint értékkiegyenlítés megfizetésére kötelező határozat meghozatalát, másodlagosan az alperes által a felperes részére fizetendő értékkiegyenlítés összegének 22.657.000 forintra való megemelését megállapító határozat meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 4:4. §-ába, 4:37. § (1) és (3) bekezdésébe, 4:57. § (1) bekezdésébe, 4:59. § (1) bekezdésébe, 4:61. § (1) bekezdésébe, valamint a Pp. 265. § (1) bekezdésébe, 346. § (5) bekezdésébe és 279. § (1) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő.

[20] A jogerős ítélet a vagyónmérleg 18. tételét érintően jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.II.21.859/2018/7. számon közzétett határozatától, e körben a másodfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének sem. A 40.283.000 forint osztalék kihagyása sérti a Ptk. 4:4. §-ában rögzített méltányosság elvét és a 4:37. § (1) bekezdését, mivel ez olyan vagyontárgynak minősül, amelyet a házastársak a vagyonközösség fennállása alatt szereztek. A felperes nem vitatta, hogy az osztalék egésze készpénz vagy bankszámla pénz formájában nem volt meg az életközösség megszakadásakor. Az osztalék összegét a közös rendelkezés alól kivont közös vagyontárgyként állította be a vagyónmérlegbe. Ebből következik, hogy nem a felperesnek kellett bizonyítani, hogy az osztalék összege megvolt az életközösség megszűnésekor, hanem az alperesnek azt, hogy az általa nem vitásan felvett, a birtokába került osztalék összegét az életközösség alatt a felek felélték. Az alperes ennek a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.

[21] A felperes hivatkozott arra is, hogy a perben bizonyította, hogy az osztalékból, illetve az osztalék felhasználásával keletkezett követelésből legkevesebb 27.808.920 forint biztosan megvolt az életközösség megszakadásakor. A másodfokú bíróság a csatolt lízingszerződések és bankszámlakivonatokkal szemben a Pp. 279. § (1) bekezdését megsértve, iratellenesen állapította meg, hogy a 18. tételszám alatti vagyontárgy nem volt meg az életközösség megszakadásakor. Utalt arra, hogy a Kúria Pfv.II.21.859/2018/7. számú ítéletében kifejtettek alapján is megállapítható, hogy mivel az alperes a családi kft. osztalékát a házastársi közös vagyónból a felperes hozzájárulása nélkül vonta ki és a saját céljaira használta fel, így az a vagyónmérlegbe beállítható és az alperesnek jutó tételként kell elszámolni.

[22] A felperes szerint a közös vagyonhoz tartozó vagyontárgyak szétosztása a Ptk. 4:61. § (1) bekezdésébe ütközik. A vagyontárgyaknak a felülvizsgálati kérelemben is megismételt két megosztási módjától eltérő megosztást el tud fogadni, hogy a vagyónmérleg 1. és 2. tételszáma alatti ingatlanok mindenképp a felperes tulajdonába kerüljenek azzal, hogy a megosztás eredményeként a felek által fizetendő értékkiegyenlítés minél kisebb legyen.

[23] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabálynak megfelelő új ítélet, másodlagosan a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító határozat meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a Pp. 341. § (1) bekezdésébe ütközik, mert a másodfokú bíróság nem bírálta el teljes egészében az elsőfokú ítéletet, abból kimaradt az alperes 43.000.000 forint osztalék különvagyonára tett tényállításának elbírálása, amely szerint az know-how-nak és ezáltal korlátozottan forgalomképesnek minősül.

[24] Állította, hogy a jogerős ítélet a Pp. 6. §-ába, 110. §-ába, 111. §-ába, 115. §-ába és 237. §-ába ütköző módon is jogszabálysértő. A másodfokú bíróság a bizonyítás eredményét okszerűtlenül mérlegelve nem fogadta el az alperesnek azt az állítását, hogy a vagyonmérleg 10., 14., 15., 16. és 20. tételszám alatt felvett vagyontárgyak a különvagyona. Az eljárás bíróságok nem tettek eleget a pervezetés körében tájékoztatási kötelezettségüknek és elutasították az alperes bizonyítási indítványait is.

[25] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen az alperes felülvizsgálati kérelme visszautasítását indítványozta, érdemben arra hivatkozott, hogy az alperes által állított okokból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

[26] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a felperes kérelmének elutasítását kérte. Ezt meghaladóan tartalmilag saját felülvizsgálati kérelme indokait ismételte meg.

A Kúria döntése és jogi indokai

[27] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmek keretei között vizsgálta.

[28] Nem alapos a felperesnek az alperes teljes felülvizsgálati kérelmének visszautasítása iránt indítványa.

[29] Helytállóan érvelt a felperes azzal, hogy a felülvizsgálati kérelemnek tartalmaznia kell a Kúria döntésére vonatkozó határozott kérelmet, azaz a kérelmező milyen tartalmú döntés meghozatalát kívánja [Pp. 413. § (1) bekezdés d) pont]. Ennek a követelménynek pedig az alperes elsődleges felülvizsgálati kérelme nem felel meg, miszerint a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és hozzon a jogszabályoknak megfelelő új ítéletet. Az alperesnek pontosan meg kellett volna jelölnie, hogy miként kéri megváltoztatni a jogerős ítéletet, ez azonban a kérelméből nemcsak formálisan hiányzik, de abból a tartalma szerinti elbírálás elve [Pp. 110. § (3) bek.] alapján sem állapítható meg. Ennek hiányában pedig az elsődleges felülvizsgálati kérelme érdemi elbírálásra alkalmatlan.

[30] Az alperes másodlagos felülvizsgálati kérelmében – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett – a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére alapot adó jogszabálysértésként eljárási jogszabályhelyeket, a Pp. 6. §, 115. §, 110. §, 111. § és 237. §-át, valamint 340. § (1) bekezdését, 341. § (1) bekezdését és 342. § (1) bekezdését jelölt meg. Kétségtelen, hogy a jogi érvelésének tartalmát tekintve a jogerős ítéletet túlnyomórészt a bizonyítékok értékelése

tekintetében támadta, valamint azt kifogásolta, hogy az ítélet tábla nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Az alperes megsértett jogszabályhelyet megjelölt, érdemi indokolást azonban részben előterjesztett, a Kúria a felülvizsgálati eljárásban kizárólag a megsértett jogszabályhelyekre vonatkozóan vizsgálta a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát. A másodlagos felülvizsgálati kérelem tehát megfelel a Pp. 413. § (1) bekezdésében foglalt előírásoknak, a visszautasítása nem indokolt. A Kúria rámutat arra, hogy a fentiekből következően – megsértett jogszabályhely hiányában – a másodfokú bíróság mérlegelése [Pp. 279. § (1) bekezdés] nem volt vizsgálható.

[31] A Kúria nem vizsgálta az alperes felülvizsgálati kérelmének a tisztességes eljárás megsértését állító okfejtését. A felülvizsgálati kérelem erre vonatkozó konkrét jogszabályhelyet nem jelölt meg, a felülvizsgálati kérelem ebben a körben (5-10 oldal) nem felel meg a Pp. 413. § (1) bekezdése törvényi előírásának. A Kúria ezért mellőzte az okfejtés alátámasztásául feltüntetett precedenshatározatoktól való eltérés vizsgálatát is. Ugyancsak nem vizsgálható megjelölt megsértett jogszabályhely hiányában az illeték megállapítása, illetve mértéke.

[32] Az érdemben elbíráلható felülvizsgálati kérelmek megalapozatlanok, a Kúria elfogadta a jogerős ítélet jogkövetkeztetéseit, az indokolást nem ismétli meg.

[33] A Kúria először az alperes felülvizsgálati kérelmét bírálta el, mivel a vagyontárgyak alvagyoni jellegének meghatározása jelöli ki a megosztandó közös vagyon körét.

[34] Az alperes felülvizsgálati kérelme elsődlegesen – függetlenül attól, hogy a másodfokú bíróság a vagyonmérlegből mellőzte – az osztalék különvagyoni alvagyoni jellege megállapítására irányult. Állítása tartalma szerint az osztalék jogcímén felvett összeg annak szerzői jogi jellege (know-how) miatt a különvagyona. Ezt arra alapította, hogy a gazdasági társaság alapításakor nem pénzbeli hozzájárulásként ezt a szellemi tulajdont vitte be. Az üzletrész a különvagyona, az osztalék a különvagyon értéke. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 341. § (1) bekezdését jelölte meg.

[35] A jogvitában abból kell kiindulni, hogy a szellemi alkotás (az annak minősülő know-how) kinek a tulajdona. Az alperes maga adta elő, hogy a gazdasági társaság alapításakor a know-how az ő nem pénzbeli hozzájárulása volt. A gazdasági társaságnál a teljesített nem pénzbeli hozzájárulás tulajdonátruházás [Ptk. 3:10. § (2) bekezdés], a fél magánvagyonaként figyelembevétele kizárt és nem visszakövetelhető [Ptk. 3:9 § (1) bekezdés]. A külső, harmadik személynek minősülő önálló jogalany (gazdasági társaság) tulajdonában álló vagyonelemek esetén a házastársak egymás közötti belső jogviszonyára irányadó családjogi könyv rendelkezései nem alkalmazhatók: a házastársak közös, illetve különvagyona lehet maga a gazdasági társaság, de nem tartoznak a házastársi közös vagyon-különvagyon körébe azok a vagyontárgyak, amelyek az életközösség kezdetekor vagy megszűnésekor nem a házastársak valamelyikének a magánvagyonába, hanem valamely gazdasági társaság tulajdonában álltak. A perbeli esetben az alperes által hivatkozott, a gazdasági társaság tulajdonában álló szellemi alkotásnak, mint a társaság által kifizetett osztalék különvagyoni forrásának értékelése fel sem merülhet.

[36] Alapítanul érvel az alperes a szellemi alkotásból származó jövedelem különvagyoni alvagyoni jellegével. Az osztalék [Ptk. 3: 185. § (1) bekezdés] a tag javára a társaság által meghatározott módon és mértékben kifizetett összeg és – ellentétben az alperes hivatkozásával – nem a különvagyon értéként szerzett vagyontárgy vagy értékelkedés. A jelen ügyben az osztalék alapja a gazdasági társaság tevékenységének eredményeként szerzett nyereség volt, azaz a gazdasági társaság haszna. A Kúria megjegyzi, hogy a különvagyon hasznát a Ptk. a különvagyon felsorolásánál nem nevesíti (ami nem zárja ki, hogy a felek a házassági vagyoni jogi szerződésben azt különvagyonnak minősítsék) és a töretlen ítélkezési gyakorlat alapján a közös vagyont gyarapítja. A haszon és az értékelkedés két önálló jogi fogalom, az osztalék az üzletrész értékelkedésként (miután azt pénzben teljesítik) nem értelmezhető.

[37] Ami pedig a konkrét megsértett jogszabályhelyi hivatkozást illeti, a kereseti kérelmen, a fellebbezésen és a fellebbezési ellenkérelmen való túlterjeszkedés, az ítélet teljességére vonatkozó szigorú eljárásjogi előírások nem sérültek [Pp. 242. § (1) bekezdés, Pp. 341. § (1) bekezdés]. A jelen per tárgya a házastársi közös vagyon megosztása volt, a másodfokú bíróság minden – a felek által feltüntetett – vagyonelem jogi helyzetét rendezte. Kétségtelen, hogy konkrétan nem foglalt állást az osztalék alvagyoni jellegében. Az elsőfokú bíróság ítéletét azonban a 18. tétel vagyonmérlegből való mellőzését meghaladóan helybenhagyta, amiből okszerűen következik, hogy a vagyonelem alvagyoni jellege elsőfokú megállapítását elfogadta. A döntés tehát kiterjedt az osztalék elszámolására, az eljárásjogi jogszabályhelyek megsértése nem állapítható meg.

[38] Alapítanul az alperesnek a bíróság közrehatási tevékenysége megsértésére hivatkozása. A bíróságnak – az alperes állításával szemben – olyan kötelezettsége nincs, hogy a felek bizonyítási indítványai tartalmát előírja vagy hiányosnak minősítse (felhívja a fél figyelmét annak kiegészítésére), a kötelezettsége az, hogy a per érdemi eldöntéséhez szükséges bizonyítást a felek kérelmei alapján vagy hivatalból lefolytassa. Az alperes értelmezése logikailag azt jelentené, hogy a bíróság a fél bizonyítási indítványait kontrollálja, ami ellentétes a Pp. 4. § (2) bekezdésével. Helyesen foglalt állást a másodfokú bíróság az anyagi pervezetésre vonatkozóan, az alperes által feltüntetett Kúria Mfv.10.041/2021. számú eseti ügy (megjelent BH2021.268) a költségigény felszámítására vonatkozott, a Kúria állásfoglalása a jelen ügygel semmilyen oksági összefüggésben nincs.

[39] A Pp. 110. § a bíróság általános intézkedési kötelezettségének határidejére és tartalmára vonatkozik, valamint a tartalom szerinti elbírálás elvét rögzíti, a 111. § pedig a bíróságot a jogi képviselő nélkül eljáró féllel szemben terhelő tájékoztatási kötelezettségről rendelkezik, tehát egyik sem érinti a bíróság anyagi pervezetési kötelezettségét. Emellett az alperes előadásából annak tartalma alapján sem olvasható ki, hogy akár az első-, akár a másodfokú bíróság mivel sértette meg ezeket a szabályokat.

[40] Alapítanul hivatkozik az alperes a hiánypótlásra vonatkozó szabályokat tartalmazó 115. §, valamint az anyagi pervezetésről rendelkező 237. § megsértésére is. Az elsőfokú bíróság ugyanis nem azért mellőzte az alperes jövedelmi és vagyoni viszonyaimra vonatkozó bizonyítási indítványának a teljesítését, mert az hiánypótlásra szorult, hanem azért, mert az a perbeli jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen volt. Az alperes tévesen értelmezi az 1/2022 (V.30.) PK állásfoglalást, az a felek vagyoni viszonyai feltárásánál az életközösség megszűnésekor meglévő vagyontárgyakra alapítva a lehetőleg egységes és teljes elszámolást

fogalmazza meg azzal, hogy a közös vagyona való hivatkozással az alperes a felperes keresetében feltüntetett vagyontárgyak felsorolását ellenkérelem formájában kiegészítheti. A házastársi közös vagyon megosztásánál a közös vagyon törvényi vélelméből következően – eltérő szerződéses rendelkezés hiányában - közömbös, hogy az életközösség fennállása alatt a felek jövedelme miként alakult [Ptk. 4: 37. § (1) bekezdés]. Nincs jelentősége annak, hogy az egyik házastárs pl. semmilyen jövedelemforrással nem rendelkezik, míg a házastárs jelentős összegű bevételre tesz szert, a megszerzett jövedelem (kivéve, ha az a törvény szerinti különvagyon) akkor is egyenlő arányban illeti meg őket.

[41] Nem megalapozott a felperes felülvizsgálati kérelme sem.

[42] Helytállóan foglalt állást a másodfokú bíróság a bizonyítási teherről: az életközösség megszűnése időpontjára vetítve meg kell határozni a közös vagyon körét, illetve megállapítani, hogy az egyes vagyontárgyak melyik házastárs birtokában vannak.

[43] A Ptk. 4:53. § c) pontja alapján a házassági életközösség megszűnésével véget ér a vagyontársaság, a vagyonelemek köre, főszabályként az értéke, a birtokállapota rögzül, azaz az elszámolás alapját képező vagyonállapot (aktív és passzív vagyon) erre az időpontra határozandó meg. Vita esetén az egyes vagyontárgyak különváláskori (életközösség megszűnésekor) meglétének bizonyítási kötelezettsége a főszabály szerint azt a felet terheli, aki erre hivatkozik. Ha nem bizonyított, hogy az adott vagyontárgy az életközösség megszűnésekor megvolt, azt a vagyonmérlegből ki kell hagyni.

[44] Előfordulhat azonban az a helyzet, hogy egyes vagyonelemek megléte vitatott, illetve a vagyonelem megvolt, csak a közös rendelkezés köréből az életközösség megszűnése előtt kikerült. A Kúria vonatkozó joggyakorlata értelmében (Pfv.II.21.740/2018/7., Pfv.II.21.859/2018/7.) a bizonyítási kötelezettség főszabályát nem lehet automatikusan alkalmazni, az nem vezethet arra az eredményre, hogy az egyik fél csalárd, önkényes és egyoldalú magatartása a jogvédelmet igénylő másik felet megfossza a bizonyítás lehetőségétől, ezáltal súlyosan sérüljön a közös vagyon megosztásának az értékegyenlőségen alapuló követelménye. Előfordulhat ugyanis, hogy az egyik házastárs – a házassági kapcsolat megromlása vagy az önálló életére való felkészülés miatt – az életközösség megszűnése előtt rövid idővel a közös vagyonból egy jelentős értékű vagyonelemet (általában a közös megtakarítást) kivon, majd azzal az érveléssel: az adott vagyonelem az életközösség megszűnésekor már nem volt meg, kéri a közös vagyoni elszámolásból a mellőzését (vagyonkimentés).

[45] A jelen ügyben azonban a felperes csak állította, de – a jogerős ítélet helytálló érvélesére utalva – nem bizonyította, hogy az általa meghatározott pénzösszeg az életközösség megszűnésekor megvolt, a csatolt iratok az alperes vitatásával szemben a kétségtelen bizonyosságnak vagy az alperes csalárd, önkényes magatartása bizonyítottságának nem feleltek meg. Az alperes az osztalékot nem egyszerre és nem közvetlenül az életközösség megszűnése előtt, hanem az azt megelőző két évben, több részletben vette fel. Nem állapítható meg az alperes részéről vagyonkimentés szándéka sem. Önmagában a felperes feltételezése (pl. napokon belül több százezer forint kivétele) az alperes csalárd magatartását nem alapozza meg, különösen arra figyelemmel, hogy a pénzfelvételre nem az életközösség megszűnését röviddel (hetekkel, napokkal) megelőzően került sor.

[46] A fentiek alapján nincs olyan kivételes körülmény, amely alapot adhat a bizonyítási teher gyengébb fél védelme családjogi alapelve (Ptk. 4:4. §) alkalmazásával a bizonyítási teher megfordításának.

[47] Nem tér el az ítélet a Kúria fent hivatkozott Pfv.21.859/2018. számú ítéletétől. Az adott konkrét ügyben a Kúria éppen a perben feltárt adatok alapján látta megállapíthatónak a többlétegyállás alapján a bizonyítási teher megfordítását, a tényállás viszont teljesen eltért a jelen ügy irányadó tényállásától: az ügyazonosság – azon túl, hogy mindkét per házastársi közös vagyon megosztására irányult – nem állapítható meg.

[48] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a legalább 27.808.920 forint meglétének bizonyítottságára hivatkozott.

[49] A kft. számláján nyilvántartott pénzösszeg esetén a Kúria visszautal a [35] pontban kifejtettekre: a gazdasági társaság pénzeszközei a házastársak egymás közötti belső jogviszonyában nem relevánsak. A lízingszerződést külső, harmadik személy kötötte, a lízingdíjat a gazdasági társaság finanszírozta, amelynek a felperes az érintett időszakban ügyvezető igazgatója volt [Ptk. 3:196. § (1) bekezdés]. A házastársak vagyoni viszonyai közé külső harmadik személyek egymás közötti jogviszonyai nem vonhatók be. A fentiekből következően téves a felperes érvelése az alperes követelésére, azt ugyanis a gazdasági társaság teljesítette (tehát a gazdasági társaság követelhetné). Az alperes tulajdonszerzése pedig az életközösség megszűnése után történt. Az életközösség alatt adott kölcsön esetén vélelmezni kell a házastárs hozzájárulását [Ptk. 4:46. § (1) bekezdés], az a vagyonmérlegben önállóan, közös vagyoni kintlévőségként szerepeltethető és számolható el. A felperes azonban osztalék megjelöléssel kérte annak elszámolását.

[50] A felperes tartalmilag a vagyonkimentésre hivatkozott: az alperes a felvett osztalék összegét a közös vagyonból szándékosan kivonta. Ez az érvelés a Ptk. 4:52 §-a szerinti családjogi kárfelelősség tényállásával feleltethető meg, amely éppen azon alapul, hogy az egyik házastárs a közös vagyonnal [Ptk. 4:37. § (1) bekezdés] a másik házastárs hozzájárulása hiányában vagy a hozzájárulás törvényi vélelmét megdöntve rendelkezett, ami a közös vagyon mértékének (ebből következően a követelhető jutója) csökkenését eredményezte. A családjogi kárfelelősség esetén nincs jogi jelentősége (az elévülést kivéve) a vagyonkimentés időpontjának (az életközösség alatt vagy az életközösség megszűnése után történt), annak alapja a közös vagyonnal való egyoldalú rendelkezés. Ebben az esetben a bizonyítás kötelezettsége az azt állító felet terheli (jelen esetben a felperest) és a családjogi felelősség megállapítását követően a másik házastárs a polgári jogi szerződésen kívül okozott kár szabályai szerint köteles a kárt (a vagyoncsökkenést) megfizetni.

[51] Alaptalanul sérelmezi a felperes a közös vagyon megosztásának elveit tartalmazó jogszabályhely megsértését [Ptk. 4: 61. § (1) bekezdés]. A jogszabályhely a hangsúlyt a felek nyilatkozatára helyezi, mivel a megosztásnál értelemszerűen ők tudják a legjobban, melyik vagyontárgyra tartanak igényt. A jelen ügyben a felek egyes vagyontárgyakra vonatkozó egyező nyilatkozata hiányában viszont a bíróságnak kell megosztásról rendelkeznie, amely elsődleges szempontja a természetbeni megosztás elve és ebből adódóan az esetleges értékkiegyenlítés minimalizálása. Önmagában az, hogy a közös vagyon megosztásánál a

jogerős ítélet – visszautalva az elsőfokú bíróság ítéletére – a felperes által kért módtól eltért, az anyagi jogi jogszabályhelyet nem sérti.

[52] A Kúria mindezekre figyelemmel nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelmekben megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[53] Mindkét peres fél peresztes lett a saját felülvizsgálati kérelme elbírálása körében, ezért a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 83. § (2) bekezdése alapján maguk viselik.

[54] A peresztes felek illetékfizetési kötelezettsége az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdésén alapul. A Kúria tájékoztatja mindkét felet, hogy az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, a megfizetés során közleményként fel kell tüntetnie a Kúria megnevezését, e határozatának számát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[55] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyalás tartásának mellőzésével bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés szerint.

[56] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2024. január 16.

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, dr. Osztovits András s.k. előadó bíró, dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró